

KMETOVALEC.

Gospodarski list s podobami.

Uradno glasilo c. kr. kmetijske družbe vojvodstva kranjskega.

Ureduje Gustav Pire, tajnik družbe.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu, ter velja po pošti prejemam 2 gold. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno. — Inserat (oznanilo) v „Kmetovalcu“ stane enkrat objavljen na celi strani 16 gold., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gold., na $\frac{1}{4}$ strani 4 gold., na $\frac{1}{8}$ strani 2 gold. in na $\frac{1}{16}$ strani 1 gold. Pri dvakratnem objavljenju 10% in pri trikratnem objavljenju 20% ceneje. Za večje inserate in priloge plača se po dogovoru. — Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljano, Salendrove ulice števil. 5.

Štev. 10.

V Ljubljani, 31. maja 1887.

Leto IV.

Obseg: Ptice naše dobrotnice. — Kolikor gosteje so trte sajene, toliko slabše je vino. — Vzorni načrt konjskega hleva. — Gospodarske novice. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske — Tržne cene. — Inserati.

Ptice naše dobrotnice.

Ljuba pomlad oživila je zopet naše vrtove, gozde in loke. Kamor pogledaš, vse se giblje, vse se po svoje veseli življenja. Pravi veseljaki med vzbujeno naravo so pa brez dvoma sesebno drobne ptičice, ktere gotovo ljubi vsak poštenjak. Žal, da je ta ljubezen večinoma le preveč hladna, krvna ali jezična in vse premalo dejanska. Koliko pa je ljudi, ki bi ob hudi zimi, kedar mraz in lakota tareta, nedolžne ptičice vrgli kako drobtino na sneg ali pod kap, koder uboge revice za hrano stikajo? Jako malo, če tudi se tu pa tam nahajajo. In koliko pa je ljudi, ki bi zlasti po kmetih otroke poučili, naj poleti nikar ne nadlegujejo drobnih prijateljic človeškega rodu, naj ne lovijo jih, ne razdevajo jim gnezd, ne pobirajo mladičev itd. So, toda tudi takih gospodarjev je jako malo. Pač pa je veliko večje število tistih, ki porednim fantalinom, če ni drugače, še lestvico pristavijo, da laglje nedolžnim ptičicam jajčka ali mladiče poberó. In vender bi tega nihče nikjer ne smel. Ptičice so si uže s svojim milim in prijaznim petjem ljubezen in naklonjenost vseh poštenjakov pridobile, kaj pa še le s tem, da nam trebijo drevje in zemljo škodljivega mrčesa in strupene golazni. Vrabec, pravijo, da je škodljivec, posebno če zaide v proso ali pšenico, ktere tudi ne prezira. Vender pa tudi ta škodljivec napravljeno škodo izdatno odtehta s tem, da ves čas, kedar vali, prav pridno gosenice pobira in drugemu drevju škodljivo nesnago uničuje.

Mnogo let pečajo se uže ljudje po svetu z varstvom ptičic, in res je, da tega do sedaj niso še obžalovali nikjer, kjer so se tej nad vse hvaležni nalogi posvetili. Sadja so toliko več pridelovali, kolikor manj so jim ga požrešne gosenice uničevale. Dobri ljudje so skrbeli za ljube ptičice, varovali jim nežna gnezdeca

z mladino vred, pisane krilate pevčice so jim pa zato prav pridno obirale drevje. Naravna posledica tega je bila, da so ptičice ljudem njih skrb in delo z obilnejšim sadjem povračale. Naj kdo reče, kar hoče, jaz pravim in bom vedno trdil, da kmet v kmetijstvu nima večjega dobrotnika niti večjega podpornika niti boljšega ter spretnejšega sotrudnika, nego je ptica-pevka. Zato naj bi pa vsakdo, komur je kaj do razvoja kmetijstva, do njegove rodovitnosti ob vsaki priliki v glavo vtepal poredni mladini: „Ne lovite in ne morite zalih pevčic in ne razdirajte jim gnezd ter ne pobirajte iz njih mladičev, da se vam bo dobro godilo jeseni, kedar bodo jabolka in hruške zrele“

Dva stanova imamo pa tu še prav posebno v mislih, ktera bi lahko veliko dobrega v tem oziru storila, in reči moramo, da sta tudi do sedaj že največ storila za obrambo drobnih ptičic pred surovostjo sprijene mladine mestne in kmečke. Naj le tudi zanaprej neutrudljivo požlahtnujeta srca mladini.

Tudi usmiljenje do živali je čednost: „Pravičnemu se tudi žival smili“. Naš učitelj, Bog mu povrni zlati uk, poudarjal nam je ob vsaki priliki milosrčnost do živali in ni nikdar pozabil svojega uka podpreti z dokazom. Rekal je: Komur se žival ne smili, tudi za ljudi nima srca! Oh, kako in kolikrat so se vender njegove besede že uresničile! Poznal sem precej veliko kmetskih fantov, s kterimi smo skupaj hodili v farno šolo. Imeli smo nektere med njimi, ktere je jako veselilo, če so mogli na kakeršen koli način žival mučiti. Skoraj vsak tak imel je pozneje kot mladenič o raznih prilikah ali z nožem ali s kolom opraviti, kar ga je prej ali poznej spravilo na Grad. Zakaj to? Zato, ker se mu odraslemu ni smilil človek, ker se mu dečku

tudi žival ni smilila. Že v mladosti navadno pokaže otrok, kaj bo iz njega v poznejših letih.

Pri drobnih ptičicah, da, celó pri hrostih (kebrih) je prilika in to prav ugodna prilika, buditi mladini usmiljenje do živali. Ker je pa tudi naša kmečka mladina že kolikor toliko praktična v ocenjevanju prirode, bode učitelj prav storil, ako ta svoj nauk takoj podpre z dokazom bodoče koristi. Kjer je kaj koristi, ondi je zlasti pri kmečkem učencu navadno tudi potrební razum za dotično reč.

Da to spoznamo, idimo k gnezdú pénice, vrabca ali pa taščice, če pa družega ni ravno pri rokah, dobro je tudi ščinkovčevo, katero lahko v vsaki rogovili na sadnem drevju nahajaš. Poglejmo v tako gnezdo in recimo, da je v njem petero lačnih mladih kljunov, ki se ob vsaki priliki kar h krati odpirajo, kakor bi hoteli vso bližnjo okolico s perjem vred požreti. Naravoslovci so se s takimi gnezdi že pred nami jako vstrajno in vestno pečali ter so našli to-le: Vsaka teh mladih ptičic potrebuje in tudi res dobi za živež na dan po 50 gosenic, ktere mu stara dva na vso moč pridno prinašata od zgodnjega jutra pa do poznega večera. Vsem peterim mladičem treba na dan 250 gosenic. Mladiči potrebujejo povprečno kakih 4 do 5 tednov predno jih stara dva prepustita same sebi in pa dobri sreči. Zarad povprečnega računa recimo, da jih pitata stara dva 30 dni, za kar potrebujeta 7500 gosenic za zajutrek, kosilo in južino. Večerje pri ptičih ne poznajo; saj še pri ljudéh pravijo, da je vse eno dobro, če gre človek namesto večerje spat. Sedem tisoč pet sto gosenic, kaj ne, prijatelj, to je že nekaj in glej, le ena ščinkovska rodovina jih je za eno gnezdo toliko porabila! Kaj pa še dalje? Čuj!

Znano je, da požrè vsaka gosenica na dan toliko cvetja in perja, kolikor sama tehta. Recimo, da gosenica 30 dni potrebuje, predno popolnoma doraste in se zaprede, oziroma v mešček skrije. Recimo dalje, da uniči v teh 30 dneh na dan le po en sam cvet, kateri bi se bil v sad razvil, torej grdoba požrè v 30 dneh 30 jabolk ali 30 hrušek ali 30 češpelj že v cvetji, vseh 7500 gosenic pa, ki jih je eno samo ščinkovčevo gnezdo potrebovalo, da je vzgodilo petero mladičev, požrlo bi bilo 225.000 cvetov, iz katerih bi se bil sad naredil! Eno samo ščinkovčevo gnezdo, dragi moj kmetič, vredno je na tvojem vrtu 225.000 jabolk ali ravno toliko hrušek ali sliv. Če pa pomislimo, kar nam boš sam priznal, da je res tako, da marsikaka, če že ne vsaka gosenica na dan po 10, 20 in tudi več cvetov obleze in ogrize ter tako uniči, da se ne more nič več sad napraviti; da dalje tudi toliko perja pokonča, da cvet in nastavljeni sad nimata več zadosti potrebnega živeža, priznal boš zopet sam, da je gnezdo ubozega ščinkovca še več vredno.

Toda ostanimo le pri navedenem in s številkami dokazanem številu 225.000 komadov sadja in recimo, da bi se po 2 jabolki ali 2 hruški za 1 kr. prodali, razvidel boš zopet, da ti je obvarovano ščinkovčevo gnezdo v gotovem denarji vredno 1125 goldinarjev. „Saj toliko sadja cela vas ne pridelala“, rekel boš morda.

Res, da ga ne; in če tudi ne natančno po številki, pa bi ga vsaj mnogo več, če bi imeli več ptičev, ki bi Vam bolje pobirali, gosenice in ko bi se umneje priprijeli sadjarstva.

F. J.

Kolikor gosteje so trte sajene, toliko slabše je vino.

(Posneto po „Allgemeine Wein-Zeitung“).

Število trt, ki rastejo na hektaru vinograda, je zeló različno. Merodajna je zemlja, lega, trtna sorta, način trtne vzgoje, namen vinarstva, stara navada itd. So vinski kraji, koder sadijo do 25000 trt na hektar, pa tudi taki, koder raste na tolikem prostoru le do 5000 trt. Ta velikanski razloček v številu trt na enako velikem prostoru je povsod v neposrednjem razmerji z kakovostjo vina, ki se prideluje. Namreč: Kolikor več trt na jednom hektaru raste, toliko slabše je vino. Temu je vzrok različno zgrevanje zemlje po solnčni toploti in različna množica redilnih snovi, ki pristoje vsaki posamezni trti. Pa tudi način vinarstva pri tem vpliva; koder hočejo pridelati mnogo vina, tam trte gosto sadijo, koder jim je bolj mar za dobro vino, tam sadijo manj trt. Koder nameravajo pridelovati velike množice vina, tam tudi take trte gosto sadijo, ki uže od narave močno ženó, kakor tudi trte visoko vzgojujejo, če ravno pri taki vzgoji uže samo na sebi ni moči dobrega vina narediti.

Naredili so poskušnjo z dvema vinogradoma. Na enem prišlo je na hektar 8000 trt, pri drugem pa 10500. Lega, zemlja, rodovitnost, starost trt itd., bila je obema vinogradoma enaka. Večletna preiskavanja ob trgatvi so pokazala, da je mošt prvega vinograda imel redno 1.5 do 2% sladčine več in 0.75 do 1.00% kisline manj kakor mošt drugega vinograda. Res je pa zopet, da je bilo v drugem vinogradu sploh do 11% več mošta ko v prvem. Ker se pa pri prodaji vina na kakovost gleda, dobili so za vino iz prvega vinograda tretjino več denarja ko za vse vino iz drugega.

Naši vinogradniki naj dobro pomnijo vse to, zlasti pri novih nasadih; če ravno jim svetujemo vinarstvo tako urediti, da veliko vina pridelajo in ne gledajo preveč na posebno izvrstnost vina, vender pa tla vinograda ne smejo biti nikdar popolnoma obsenčena.

Vzorni načrt konjskega hleva.

Spisal dr. J. Lechner, profesor na c. kr. živinozdravniškem zavodu na Dunaji.

Ako ravno zdravje in uspevanje konja ni toliko zavisno od dobrega hleva, kakor pri govedi in drugih domačih živalih, vender je primerno urejen hlev za konja ravno tako važen, kakor za druge domače živali. Pretvarjanje snovi, ki je pri konjih navadno hitro, more se le tedaj pravilno vršiti, ako konj dobiva krmo v snažnih, svetlih in zračnih hlevih. Nasprotno pa more konj v slabem hlevu le počasi nadomestiti moč, katero je po-

rabil, z delom ker ga v tem ovira slabo dihanje in prebavljanje.

Sploh je znano, da konji v slabih hlevih slabo uspevajo in da spehani in utrujeni konji v slabih hlevih večkrat in huje obolijo, kakor v dobrih. Dokazali so tudi, da se v slabih hlevih kažejo posebne bolezni, katere so zelo nalezljive.

Te kratke opombe veljajo najbolj o konjih za delo. Še veliko bolj pa škodujejo slabi hlevi plemenskim konjem in žrebetom. Pri najumnejši reji morajo biti breje kobile in žrebeta včasih po več dni in celo po več tednov nepretrgano v hlevu. Slab hlev pa posebno škodljivo vpliva na breje kobile, ki so kaj občutljive. Kobilina bolezen seveda ovira, da se ne more razvijati žrebe v njenem životi. Dobri konjski hlevi so torej jako važni za okraje, ki se pečajo s konjsko rejo.

Razlika v gospodarjenju, nadalje razlika podnebnih, krajnih, materijalnih in drugih razmer dela, da ni mogoče kar naravnost določiti, kako je zidati konjski hlev.

Glavna pravila, katerih se je držati pri zidani konjskih hlevov, so pa sploh taka, kakor so popisana pri vzornem načrtu govejega hleva.

Legi konjskega hleva.

Tudi konjski hlev naj bode zidan na vzvišenem kraju, kjer je zračno, a vendar ne vetrno. Zidanje ob bregu je zavreči, ker nagaja natanja voda, dež in moča sploh. Ravno tako tudi ni ugodna bližina kake stoječe ali počasi tekoče vode zaradi slabega izpuhtevanja in zaradi menjave površja natanja vode.

Hlev bodi tudi prav obrnen proti solncu, t. j. glavna stran bodi od vetra proč obrnena, pa tudi ne tako, da bi po ves dan solnce vanjo pripekalo. Konjski hlev mora biti po leti hladen; v hladnem hlevu tudi muh ni toliko niti niso tako sitne.

Najboljša lega za konjski hlev kakor za hleve sploh je vzhodna in severno-vzhodna, t. j. ako ima hlev le na eni strani vrata in okna. Ako ima hlev na dveh nasprotnih straneh okna in vrata, potem je najboljša lega za eno stran severno-vzhodna, za drugo stran pa južno-zahodna. Določnega pa tudi tukaj ni moči ničesar iz-

reči, ker je uvažati povsod tudi krajevne in podnebne razmere.

Hlev naj ima luknjičave, pa vendar proti neugodnemu vremenu zavarovane stene, ter tla, skozi katera se gnojnica ne preceja, ampak hitro odteka.

Predno zidamo, moramo stavbeni prostor dobro preiskati; zgornja prodorna plast naj nima primešanih razkrojenih in razkrojljivih organskih snovi, zato, da se prepreči razvijanje okužljivih gliv in škodljivih hlapov.

Zarad odtakanja vode naj bodo hlevska tla 20 do 25 centimetrov nad zunanjimi tlemi. Ako je spodnja plast stavbenega prostora zelo vlažna, treba jo je usušiti s podzemskimi jarki. Na vsak način pa je potrebno temeljno zidovje ločiti od zgoranjega s plastjo, ki ne propušta vlažnosti. Na posebno vlažnih mestih je kaj dobro ob temeljnem zidu narediti oddušnike, s katerimi se zidovje suši.

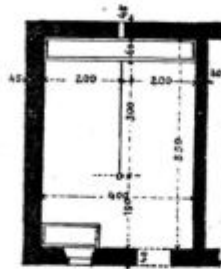
Ako je potrebno usušiti prostor okoli hleva, naredijo naj se podzemski jarki kake 3 do 4 metre pod zidom, da ujamejo vodo, predno pride do temelja. Jarki naj se naredijo 30 do 40 centimetrov globoče nego sega temelj. Ako smo prisiljeni nasloniti hlev ob kak breg, potem je dobro zidati pol metra od temelja predal, ki sega pod hlevna tla.

Da se zidovje od zgoraj doli ne premoči, naredi naj se dovolj gosta streha, ki bodi zadosti nagnena in katere kap naj sega 60 do 70 centimetrov proč od zidu. Skrbeti je tudi, da se kapnica primerno odvaja. Ker so slamnate in lesene strehe zaradi ognja prenevarne, škrlaste in kovinske pa predrage, zato je najboljša streha,

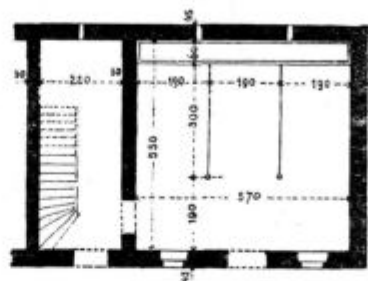
ki je krita z opeko ali s strešno lepenco (papirjem).

Izjeme zaradi lege konjskega hleva delati je povsod onod, koder je malo stavbinskega prostora, koder treba postaviti hlev na določeno mesto, ali pa koder je stavbinski prostor zelo drag, kakor po mestih. Ako se mora konjski hlev namestiti pod zemljo, potem se mora zidovje proti mokroti zavarovati, tla naj bodo posebno neprodorna, in za zračenje je treba dobro skrbeti.

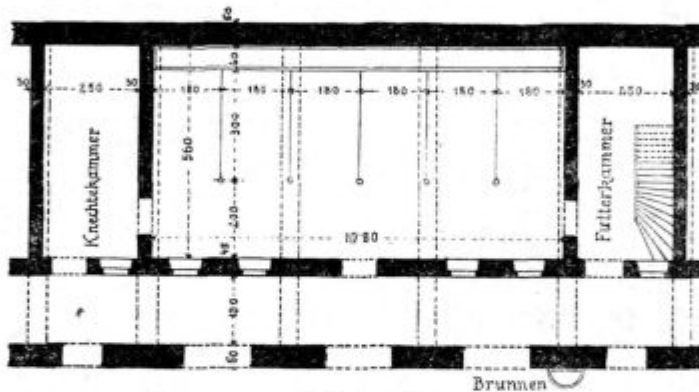
Kakor smo že prej omenili, zidan naj bode konjski hlev z luknjičavim gradivom, in da je prezračevanje še izdatneje, dobro je povsod onod, koder je moči, ne ome-

Podoba I.

Podoba II.

Podoba III.

Podoba IV.

tati sten zunaj hleva. Gledati je tudi na vodo, ki se za zidanje rabi. Ni vsaka voda dobra za mavto. Nekatere vode imajo v sebi raznih rudninskih snovi, katere delajo zid vedno vlažen ter ob stenah plesnobo in soli, ki razjedajo zidovje.

Prostorninske razmere v konjskem hlevu.

Velikost hleva je zavisna od števila konj, ki pridejo vanj in se da zračniti iz velikosti posameznih staj. Široka bodi ena staja 1.8 m , t. j. ako so staje predeljene s preničnimi drogi ali stenami, 2 m pa, ako so predeljene s trdno stoječimi stenami. Dolga naj bode staja 3 do 3.1 m in jaslji široke 0.6 m . Hodnik v hlevu, v katerem stoji le po ena vrsta konj, naj bode 2 m širok, če sta pa po dve vrsti konj, pa najmanj 2.8 m . V temeljnih načrtih konjskim hlevom (glej podobe I., II. in III.) so mere povsod napisane, in sicer za prečno predeljene staje.

Opažen prostor za breje kobile bodi 10 do 15 m^2 velik t. j. 3.5 do 4 m dolg ter 3 do 3.5 m širok. Za žrebeta zadostuje opaženega prostora 8 do 10 m^2 , če pa je več žrebet skupaj, računati se na eno po 5 m^2 .

Hlev bodi povprečno 3.8 m visok, sicer se pa mora visokost ravnati po velikosti in po potrebi kubični meri vsega hleva. Za enega konja treba je 40 m^3 . Iz tega prihaja 3.8 m visočine hlevu za dva ali 3 konje (glej podobi I. in II.) in 4 m visočine hlevu za 6 konj (glej podobi III. in V.).

Zarad visočine je še omeniti, da mora biti v pravem razmerju s številom konj. Hlevom za 2 do 10 konj zadostujejo 3 m , za več konj treba je 3.5 do 4.5 m , če je v hlevu nad 30 konj, mora pa biti visočine hlevu 5 m .

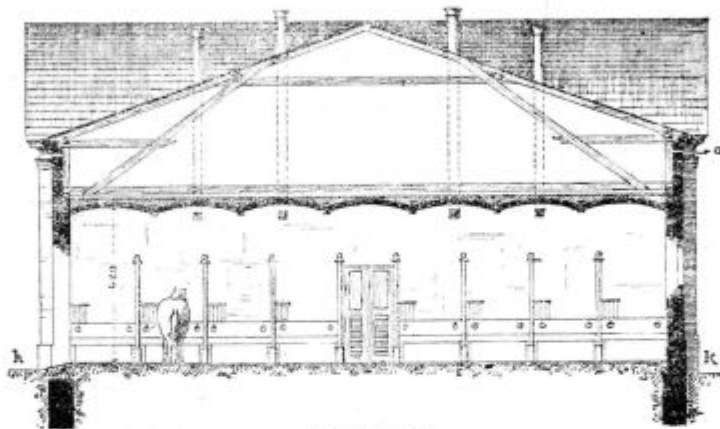
Konjskim hlevom prizidati je potrebno še stranke prostore, kakor: Čumnate za hlapce, shrambe za krmo in za konjsko opravo, hleve za bolne konje i. t. d.

Prostor za gnojišče naj znaša četrtino prostora vsega hleva ter naj bode narejen tam, kjer je kidanje gnoja olajšano in gnojišče ne dela ovir. Nikdar naj pa ne bo gnojišče pod hlevom, zlasti ne pred vrati in okni, da izhlapljeni plini ne morejo v hlev.

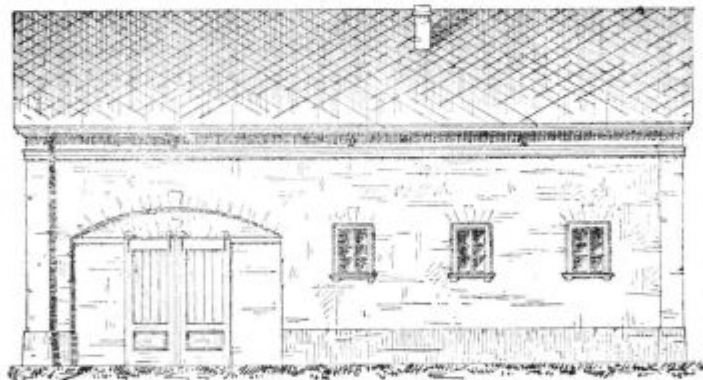
Posebna važnost naj se poklada pri zidanji konjskih

hlevov na shrambe za krmo, katere se naredijo nad hlevom. Prostora v teh shrambah računati se za vsakega konja po 25 do 30 m^3 . Da se več prostora dobode, povikšajo se hlevske stene. Shrambe za krmo morajo biti prezračne; v ta namen narediti je oddušnike (glej a v podobah V. in VI.).

V prostor, kjer se pripravljata krma, naj bode vhod naravnost z dvorišča. Ta prostor naj bode v zvezi z zgorenjemi shrambami za krmo po oboju (trahtarji), skozi katerega se krma dole meče. Ti oboji, kakor tudi stopnice v gorenje prostore, ne smejo nikdar biti v hlevu samem, drugače uhajajo slabi hlapovi v gorenje prostore nad slamo, seno i. t. d. Oboji za metanje krme in stopnice se morajo dati ob ognju varno zapreti.

Podoba V.

Podoba VI.

Gospodarske novice.

* Umrli je 18. t. m. gospod Josip Maier, gradščak v Ložu pri Vipavi. Pokojnik bil je ravno 40 let ud c. kr. kmetijske družbe, t. j. od 20. maja l. 1847.

* Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske, ki je bil 26. t. m. v Ljubljani, pokazal je, da veje sedaj v tej družbi pravi duh delavnosti in napredka. O obravnavah poročali bodemo na tanko v prihodnjem listu, danes le omenjamo, da se je zborovanja udeležilo blizu 100 udov, ki so prišli večji del z dežele. Zlasti nas je veselilo videti veliko število kmečkih gospodarjev, ki so se tudi

dejansko razprav udeleževali. Zborovanje, katero je počastil s pohodom svojim visokorodni gospod deželni predsednik baron Winkler, vršilo se je pod spretnim vodstvom visokorodnega gospoda grofa Thurna prav gladko in je trajalo do ene ure popoldne. Volitve so se tako le zvršile: G. grof Thurn, predsednik, g. J. Fr. Seunig podpredsednik in gg.: Goll, Lenarčič, dr. Poklukar, Detelja, Dekleva, Witschl, Robič, dr. pl. Wurzbach, odborniki.

Skupnega obeda po zborovanji udeležilo se je blizu 40 gospodov. Pri tem prijateljskem sestanku bilo je mnogo napitnic, in poslala se je gospodu ministru kmetijstva grofu Falkenhaynu telegrafoma zahvala za pospeševanje kmetijstva ter prošnja za daljno naklonjenost.

* Občni zbor konjarskega odseka c. kr. kmetijske družbe bil je ob piči uležbi 27. t. m. v Ljubljani. V novi odbor so voljeni gg.: grof Thurn, dr. Rudesch, Wild, Jos. Fr. Seunig, Perdan, Povše, Lenarčič. Novo voljeni odbor si je izbral za predsednika gospoda grofa Thurna in za njegovega namestnika gospoda dr. Rudescha. Želimo, da stopi novi odbor v tesnejšo zvezo z živinorejci po deželi, katerih napredno delovanje ima podpirati.

* Podružnice c. kr. kmetijske družbe na Krškem, v Ribnici in v Vipavi volile so si nove odbore. Podružnica Krška izvolila si je za prvomestnika gospoda dekana dr. Josipa Strbenca, za prvomestnikovega namestnika gospoda vikarja Ivana Knavsca, za tajnika gospoda vodjo Ivana Lapajnetca in za odbornike gospode L. Abrama, F. Medica, A. Račiča, J. Tanciga in Š. Zadniga. — Podružnica ribniška izvolila si je za prvomestnika gospoda dekana in kanonika Martina Škubica, za prvomestnikovega namestnika gospoda Jos. Kluna, trgovca in posestnika v Ribnici in za odbornike gospode: Franca Andoljšeka, Janeza Zobeca, Simona Pakiža, Ignacija Mrharja, Andreja Podboja in Janeza Rusa. — Podružnica vipavska izvolila je za prvomestnika gospoda dekana Matijo Erjavca, za prvomestnikovega namestnika gospoda grofa Lanthierija, za tajnika gospoda župnika Ivana Škvarca in za odbornike gospode: Filipa Vrtovca, Matēja Lavrenčiča, Frana Kavčiča, Ludovika Sorreta in Andreja Dittricha.

* Pogozdovalna komisija za Kras sešla se je dne 3. maja ob 8. uri zjutraj v Ilirski Bistrici. Še ta dan dopoldne ogledala si je komisija, nji na čelu gospod grof Thurn, pogozdovanje hriba „Stražice“. Popoldne bilo je ogledovanje „Osojnice“ pri Šent-Petru. 4. dne maja v jutro prišla je komisija v Gorenje Ležeče ter pregledala sadeže Gorenjih in Dolenjih Vrem, ki so v resnici vzorni. Ta dan popoldne dospela je komisija čez Gabrk v Senožeče. Zvečer odpotovala je čez Razdrto v Vipavo. 5. maja zjutraj pregledala je velike sadeže nad Vipavo in Vrhpoljem, po katerih sadike čudovito lepo rastejo in to kljub silni burji ter nestrpni vročini. Popoldne 5. maja pregledala je komisija sadež za Starim gradom nad St. Vidom. 6. maja zjutraj bil je obhod pogozdovanih delov pri Postojini, to sta Ostrivrh in pa Sovič. V Postojini je komisija delo svoje završila.

* Slušatelji kr. gozdarske šole v Križevcih na Hrvatskem so pod vodstvom profesorja Hlave naredili te dni poučno ekskurzijo preko Koroškega čez Gorenjsko na Kras. Po naredbi c. kr. kmetijskega ministerstva razkazaval je na Kranjskem vse gozdarske zanimivosti gospod deželni gozdarski nadzornik W. Goll. V Beli peči ogledali so si slušatelji državne gozde, kjer jih je prijazno sprejel zastopnik domenskega ravnateljstva iz Gorice. V Bohinju ogledali so si naprave kranjske obrtne družbe, zlasti prepeljavanje lesa na dratenih vrveh po Panzovi sistemi. V Ljubljani so podrobno pregledali upravo c. kr. osrednje gozdne sejalnice, potem so pa šli na Notranjsko ogledat si

gozde kneza Windischgrätza ter posebno za gozdarje zanimivo pogozdovanje Krasa. Vrli križevski slušatelji naredili so povsod najboljši vtis, zato so bili pa tudi povsod preprijazno sprejeti. Pri trudapolnem ogledovanju ni čuda, ako so dotične oblasti, oziroma korporacije, povsod skrbele tudi za potrebno okrepcanje. Ob pohodu ljubljanske gozdne drevesnice se je tudi tako zgodilo, veselo družbo so pa s svojim pohodom počastili gospodje deželni predsednik baron Winkler, deželni glavar in predsednik c. kr. kmetijske družbe grof Thurn in deželni kulturni poročevalec c. kr. vladni svetnik Dralka.

Razne reči.

— Zdravljenje raka na jablani. Iz lista „Journal d'agriculture pratique“ posnemamo zanimivo poročilo gospoda de Bellevue, kateremu je rak v njegovih nasadih delal veliko škodo in kateremu je slednjič na misel prišlo bolno drevje z raztopljenim bakrenim vitrijolum poškopiti. V jeseni, pravi gospod Bellevue bilo je to drevje popolnoma zdravo, neškropljeno drevje pa je bolehalo. Ta skušnja je vsled njenega uspeha zelo zanimiva, zato toplo priporočamo tako ravnanje našim sadjarjem.

— Gnoj za vrtnice. Pravijo, da je sajeva voda najboljši gnoj za vrtnice. Saje od kurjave z lesom operi z vrelo vodo, in ko se ohladi, polij vrtnice. Vsled tega zadobe vrtnice temno perje, zelo cveto in so varne merčesa. Tudi stare vrtnice omlade, močno poganjajo ter bujneje in pestreje cveto.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 41. Kje dobim na prodaj pravilno narejene lesene panje? (M. S. na Klancih pri Vranskem.)

Odgovor: Dobre panje, pravilno narejene, doboste pri g. M. Ambrožiču v Mojstrani pri Dovjem, ali pa pri g. F. Modicu na Jesenicah.

Vprašanje 42. Koliko časa naj žebe pri kobilih sesa? (A. G. v H. pri V.)

Odgovor: Žebe mora najmanj 15 tednov sesati. Ako žebe prej odstavite, bode mu škodovalo, ker ni še sposobno drugo krmo prebavljati. Če razmere silijo žebe prej odstaviti, mora pa tudi dobiti nadomestila za mleko zadosti.

Vprašanje 43. Kje je dobiti jajce od kokošjih plemen: „Houdan“ in „Cochinchina“ in po čem? Kdo prodaja knjigo „Umno ribarstvo“? (Mat. R. v Dobruški vasi.)

Odgovor: Obe ti dve kokošji plemeni redi Amalija Doležal v grajščini Podčrbrad na Češkem. Po čem jajca prodaja, nam ni znano. A. vitez pl. Bosizio prodaja jajca od „Houdan“ kokoši po 20 kr. Franc Schimek v Kolinu na Češkem računi za ravno tako jajce 15 kr. Kaderschafka v Schlackenwerthu na Češkem prodaja jajca od „Cochinchina“ kokoši po 30 kr. Kokošja jajca raznih plemen prodaja tudi E. Schneken-

burger na Dunaji, V. Hartmannngasse 1, kateri Vam na zahtevanje določijo cenilnik svoj.

Knjigo „Umno ribarstvo“ prodajata Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani, sicer Vam jo pa priskrbi vsaka krnjigotržnica.

Vprašanje 44. Kje so naprodaj iz gline žgane jasli za goveje hleve? (F. B. v R.)

Odgovor: Take jasli prodajata Lederer & Nessényi na Dunaji, I. Operngasse 14.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora, oziroma subvencijskega komiteja dne 22. maja 1887.

Posvetovanje je vodil družbeni predsednik gospod Gustav grof Thurn. Ker se je v seji obravnavalo, koliko podpore naj se c. kr. kmetijsko ministerstvo prosi za l. 1888., bila sta navzočna zastopnika c. kr. deželne vlade in deželnega odbora. Vis. c. kr. deželno vlado je zastopal gospod vladni svetnik Josip Dralka, vis. deželni odbor pa cesarski svetnik Ivan Murnik. Od gg. odbornikov bili so navzočni: Detelja, baron Lazarini, Lenarčič, Povše, Robič, dr. pl. Wurzbach ter tajnik Gustav Pirc.

Pred začetkom zborovanja pozdravi prvomestnik grof Thurn gospoda vladnega zastopnika c. kr. svetnika Dralko, ki je prvič prišel k seji glavnega odbora. Gospod svetnik zahvali se za prijazen sprejem in obljubi z vsemi silami delati na korist družbi ter kmetijstvu dežele naše.

Odsek za splošne reči nasvetuje prositi c. kr. kmetijsko ministerstvo naslednje podpore za l. 1888.

I. Za kmetijski pouk:

1. Za dve ustanovi kranjskima dijakoma, ki bi hotela obiskavati kako višjo kmetijsko šolo, na leto . . . . . 600 gld.
2. Za družbeno podkovsko šolo in za 8 ustanov revnim učencem . . . . . 1200 „
3. Za „Kmetovalca“ . . . . . 400 „

II. Za kmetijstvo sploh:

1. Za premovalje goved . . . . . 600 gld.
2. Premije za umna gnojišča . . . . . 300 „
3. Za povzdigo lanarstva . . . . . 500 „
4. Za povzdigo umetnega pridelovanja krme . . . . . 500 „
5. Za družbeno drevesnico . . . . . 300 „
6. Za povzdigo vinarstva . . . . . 500 „
7. Za povzdigo sadjarstva . . . . . 300 „
8. Za povzdigo govedarstva . . . . . 5000 „
9. Za povzdigo mlekarstva . . . . . 1000 „
10. Za povzdigo ovčarstva . . . . . 500 „
11. Za povzdigo čebelarstva . . . . . 300 „
12. Za povzdigo ribarstva . . . . . 200 „

Vse te vsote sprejme, glavni odbor, oziroma subvencijski komité, po daljši razpravi tako kakor so tu zabelježene.

Gospod odbornik Lenarčič predlaga: Glavni odbor naj se obrne do vis. c. kr. deželne vlade s prošnjo, da vlada strogo zaukaže izvrševanje deželne postave glede pokončevanja mrčesov vsem tistim osebam, katere imajo v varstvo izročene jim nasade ob državnih cestah in drugod. Ravno tako naj se prosi, vis. c. kr. deželna vlada da bi s časom vse državne ceste obsadila s sadnim drevjem.

Dobro utemeljeni predlog gospoda Lenarčiča se sprejme.

Glavni odbor dogovori se zaradi izvrševanja programa občnemu zboru.

Prošnjo kranjskega štipendista na višji kmetijski šoli v Dečinu, da se mu štipendija še prihodnje leto pusti, ker se ne more ob svojih sredstvih praktično v kmetijstvu izvežbati, sklene glavni odbor vis. c. kr. kmetijskemu ministerstvu toplo priporočiti.

Nadaljevanje razprav preloži se zaradi pozne ure na prihodnjo sejo ter se še sprejme za nove ude gg.:

- Merhar Ignacij, posestnik v Prigorici.
 Lovšin Janez, posestnik in trgovec v Ribnici.
 Rus Janez, posestnik in gostilničar v Ribnici.
 Andoljšek Anton, posestnik v Vel. Poljanah.
 Pauser Janez, posestnik in trgovec v Ribnici.
 Ilc Janez, posestnik v Gorenjivasi.
 Bobek Janez, posestnik in zdravnik v Ribnici.
 Rus Janez, posestnik in mlinar v Brežah.
 Peterlin Andrej, posestnik in trgovec v Ribnici.
 Tanko Tomaž, posestnik v Hrovači.
 Dekleva Janez, posestnik v Petelinah.
 Penko Matija, posestnik v Gradcu.
 Verčon Ivan, posestnik v Vrhpolji.
 Premrl Ivan, trgovec v Št. Vidu nad Vipavo.

Tržna poročila.

Žito in poljski pridelki.

V Ljubljani 28. maja: Hektoliter: pšenice 7 gld. 41 kr., rži 5 gld. 20 kr., ječmena 4 gld. 22 kr., ovs 3 gld. 09 kr., ajde 4 gld. 39 kr., prosa 4 gld. 55 kr., turšice 5 gld. 20 kr., leče 12 gld. — kr., graha 13 gld. — kr., fižola 10 gld. — kr.; 100 kilogr. krompirja 2 gld. 67 kr., 100 kilogr. sena 2 gld. 67 kr., 100 kilogr. slame 2 gld. 67 kr.

V Kranji 23. maja: Hektoliter: pšenice 7 gld. — kr., rži 4 gld. 86 kr., ovs 2 gld. 92 kr., turšice 5 gld. 20 kr., ječmena 4 gld. 80 kr., ajde 4 gld. 55 kr.; 100 kilogr. sena 3 gld. 75 kr., 100 kilogr. slame 3 gld. 04 kr.

Š p e h.

V Ljubljani	28. maja:	1 kilogr.	60 kr.
V Kranji	23. „	1 „	60 „
V Rudolfovem	16. „	1 „	— „
V Celoven	5. „	1 „	65 „
Na Dunaji	24. „	1 „	48 „

Tovarna za kostne pridelke in lim
Luckmann-a & Bamberg-a
v Ljubljani

priporoča svoja zelo uspešno učinkujoča

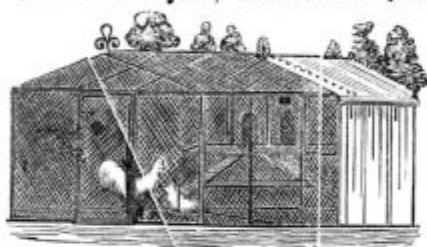
**umetna gnojiva, kostne
moke in superfosfate**

po najnižjih cenah.

Na zahtevanje se vpošlje cenilnik in prospekt.

(40—6)

Pocinjena, bodeča žica (drat) iz jekla.

**S strojem
pletene
mreže
iz žice (dratu).**

Trpežno! Hiša za 10 kokoš. Trpežno!

Ograje za vrte, gozde, parke i. t. d., kakor vse sorte mrež za kur-nike in za hiše za fazane. Varnostne mreže proti ognji, mreže za oknja, mreže za sejati pesek in šuto, torbe čez gobec za govejo živino in za pse. Dratene vrvi vsakovrstne sestave. Zelezne vrata in stavbe iz železa sploh. Vse to izdeluje:

Eisendraht- und Maschinendrahtgeflechts-Fabrik und Bauschlosserei
Franz Schröckenfuchs in Waidhofen a. d. Ybbs.

Ograje iz pocinjene dratene mreže ne stanejo več kakor dobre lesene ograje, so pa neizrečeno trpežne in dajo ograjenemu prostoru ličen in gospodski obraz. Proračune določijo se zastoj in poštino prosto. (27—7)

BRATA EBERL

v Ljubljani

za frančiškansko cerkvijo v hiši g. Ivan Vilharja
prodajata

oljnate barve, lake, firneže

kemične in prstene barve lastnega iz-delka, čopiče ter vse v nje stroko spa-dajoče blago na debelo in drobno.

Posebno se priporočajo oljnate barve v kosi-tarskih (plehastih) posodah za trgovce in pro-dajalce, pri čemur opomnimo, da se naše barve ne smejo zamenjati z navadnimi kakor se sploh prodajajo, kajti od nas prodajane barve so ke-mično čiste in s pravim, z lanenega olja iz-delanim firnižem ribane. (46—5)

Kdor-koli postavlja ali zida kakošno po-slopje in potrebuje železja, obrne naj se na

Franc-a Terček-a,

trgovca z železjem na Valvazorjevem trgu št. 5,
v hiši c. k. okrajnega glavarstva v Ljubljani.

Tu se dobé po nizkih cenah v obilnem izboru:

Vezi za zidovje, opore (traverze) in stare železniške šine za oboke, Portland in Roman cement, stokador in alabaster gips, štorje za štokadoranje, asfalt za tlak, sklejni papir (Dachpappe) štedilna ognjišča (šparherdi) in posamezni deli za zidanje istih; okovi za okna in vrata in druge pri stavbah potrebne reči.

Preserjev „Karbolinej“, (glej Kmetovalca št. 5) kilo po 22 kr. Zaboje s karbolinejem 5 kilogr. težek pošlje se s poštino vred za 1 gld. 70 kr. (59—2)

(3—7)

„Ljubljanski zvon“.

Stoji pol leta gld. 2.30, četrt leta gld. 1.15.

„AZIENDA“

avstrijsko-francosko društvo

za

**zavarovanje proti elementarnim nezgodam
na Dunaji.**

Društveni delniški kapital znaša

6 milij. frankov = 2,400.000 zlatov.

„AZIENDA“ zavaruje

proti škodi po toči

po najugodnejših pogojih in za trdne premije, ne da bi se imelo pozneje še doplačevati. Premije se odmerijo kolikor mogoče ceno in kdor precej plačati ne more, se mu dovolj do konca septembra obrok k plačilu premije.

Oglasila za zavarovanje vsprejema se pri

glavnem zastopstvu „AZIENDE“

v Ljubljani, Slonove ulice št. 52.

(53—3)

Glavni zastopnik:

Josip Prosenec,

Klenert & Geiger

I. Štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice
v Gradci.

(Ta drevesnica pripoznana je kot ena največjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izborno zalogo:

Vrtno, visokodebelnatih in prtiličnih; sadnega drevja, visokodebelnatega in prtiličnega ter piramide, spalirje, kordone in enoletne požlabnitve; divjakov in podlag za pritlikovce; jagodnega sadja; lepotičnega drevja in grmovja, drevja (16-8) za drevorede itd.

Razpošiljatev pravilno imenovanih cepičev vseh vrst sadja.

Cenike je dobiti zastoj in franko.

Najboljši in najboljznani poljski

gips (mavec)

ima naprodaj uljudno podpisani. Ob enim naznanjam, da je moja zaloga gipsa ravno tam, koder jo je pred leti imel Železnikar in da bodem prodajal gips po najnižji ceni. (55-4)

Za mnogoštevilna naročila se priporoča vsem kmetiskim gospodarjem in sploh takim, ki gipsa rabijo

Josip Suschnig, trgovec v Kranji.

Zavarovanje proti toči

po najnižji zavarovalnini z 50% oziroma 33 1/3% popustom

kterega stranka le v slučaju škode doplača sprejema

glavni zastop ogersko-francoske zavarovalnice

„Franco-Hongroa“

v Gradci

Herrengasse „Thonethof“

Zavarovalninski vplačani delniški kapital iznaša 4 milijone gld., rezervna zaklada pa preko 4 1/2 milijonov gld.

Škode se natanko in hitro izplačujejo.

Pojasnila in sporočila ustna, kakor tudi pismena daje

glavni zastop za Kranjsko v Ljubljani,

Valvazorjev trg št. 5, (60-2)

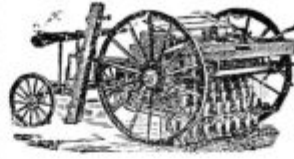
v hiši e. k. okrajnega glavarstva pri gosp.

Terčku in Birku,

kjer se tudi oglasila k tem zavarovanji sprejemajo.

Anton Reissenzahn

tovarna gospodarskih strojev in livarna železa
v Bubni pri Pragi.

Ta tovarna priporoča svoje prav cene izdelke, ter jamči za njih dobro sestavo in trpežnost. V zalogi ima: mnogovrstne pluge, brane, valjarje vsake sestave, stroje za sejat vseh sistemov, senene grablje za vpregati, stroje za košnjo žita in trave, mlatilne stroje na roko, na gepelj in na par, lokomobile, stroje za čiščenje žita, stroje za drobljenje in rezanje krme, sploh vse gospodarske stroje in oprave.

Cenike s podobami pošilja se na zahtevanje zastoj in poštne prosto. (10-9)

Mir v Evropi

je zagotovljen, zato pa iz inozemstva ni več velikih naročil na obleko. Največja in najbolj znana tovarna za obleko mora vsled tega prodati svojo zalogo, ki je bila namenjena za inozemstvo in ki obstoji iz nad 2300 elegantnih, namodnih, krasno opravljenih

narejenih oblek

za pomlad in poletje v vsaki velikosti. Te obleke se prodaja za tako nizko ceno, da je le delo plačano, kajti zaloga se mora izprazniti, da bodo mogoče naprej delati. Vsaka obleka obstoji iz namodnih narejenih hlač, iz telovnika (gilet) in iz elegantno izdelane suknje, kakor kažeti podobi. Barvo obleke je mogoče izbrati ter tudi kvaliteto,

Cela narejena,
poletna
obleka

za
gospoda,
hlače, suknja
in
telovnik

I. kvaliteta

le

gl. 5.50

Le
gl. 7.50

II. kvaliteta:
Fina, cela obleka iz brnskega namodnega blaga.

III. kvaliteta:
Najfinejša obleka iz Reichenberskega blaga.

Le
gl. 9.50

Pri naročilih zadostuje naznaniti dolgot hlač, mero okol prs in dolgot rokavov ter željeno barvo. Uzorec se ne more poslati, ker se oddaje le cele obleke. Naročila pošilja po poštne povzetji (50-3)

„Fekete's“ Herren-Kleider-Filiale,
WIEN, Hundsturmstrasse Nr. 18, alt.